

Звіт ГО «Разом проти корупції» про громадський моніторинг виконання Державної антикорупційної програми (березень 2024)

Освіта і наука

Захід 2.7.5.1.17. Проведення ЄДКІ на більшу кількість спеціальностей

Строки заходу	Прогрес заходу	Статус заходу
01.03.2023 - 31.12.2025	100%	виконано без зауважень

▪ Успіхи

2023 рік. Наказом МОН від 01.03.2023 р. № 226 затверджено графік проведення ЄДКІ на другому (магістерському) рівні вищої освіти у 2023 році за спеціальностями 211 «Ветеринарна медицина», 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза», 281 «Публічне управління та адміністрування», 081 «Право», 293 «Міжнародне право». Наказом МОН від 20.03.2023 р. № 311 було прийнято рішення про проведення апробаційного ЄДКІ за спеціальністю 125 «Кібербезпека» у 2022/2023 навчальному році. Наказом МОН від 29.03.2023 р. № 362 було прийнято рішення про проведення апробаційного ЄДКІ за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне» право на другому (магістерському) рівні вищої освіти у 2023 році.

Захід виконано відповідно до календарного плану (щодо спеціальностей, стосовно яких він затверджений). В ЄДКІ у 2023 році взяли участь більше 15 тис. здобувачів, з них близько 10000 здобувчів – за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право» на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

2024 рік. Наказом МОН від 26.01.2024 р. № 98 затверджено графік проведення ЄДКІ на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти у 2024 році за рядом спеціальностей, наприклад, 125 «Кібербезпека», 211 «Ветеринарна медицина», 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» та ін.

Наказом МОН від 06.03.2024 р. № 268 прийнято рішення про проведення апробаційного ЄДКІ за спеціальностями 143 «Атомна енергетика», 271 «Морський та внутрішній водний транспорт», 272 «Авіаційний транспорт», 273 «Залізничний транспорт», 274 «Автомобільний транспорт», 275 «Транспортні технології» (за видами) на рівні фахової передвищої освіти та першому (бакалаврському) рівні вищої освіти у 2024 році.

Робочі групи відпрацювали програми ЄДКІ зі спеціальностей, за якими такі іспити проводяться вперше.

Станом на 01.04.2024 р. в рамках виконання заходу проведено апробаційні ЄДКІ за спеціальністю 275 «Транспортні технології» (за видами) на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти та здійснюється підготовка до ЄДКІ з решти спеціальностей. За поточних обставин та темпів календарні плани ЄДКІ на 2024 рік будуть виконані своєчасно та в повному обсязі, оскільки в них закладені реалістичні строки, узгоджені між МОН, НМЦ ВФПО та МГО «Універсальна екзаменаційна мережа» (UEnet).

Інструмент ЄДКІ достатньо ефективно виконує функцію запобігання доступу до ринку праці некомпетентних випускників відповідних спеціальностей. Загалом, іспити пройшли без критичних зловживань, проблеми носили технічний характер. Всі іспити ЄДКІ були проведені з відеофіксацією та незалежним прокторингом.

В Україні протягом 2015-2024 рр. сформовано критичну масу (близько 3 000) викладачів вищої школи, які мають компетентності зі стандартизованих освітніх вимірювань. Підготовку цих фахівців з 2015 року здійснює МГО «Універсальна екзаменаційна мережа» (недержавна організація).

Звіт ГО «Разом проти корупції» про громадський моніторинг виконання Державної антикорупційної програми (березень 2024)

Освіта і наука

▪ Перешкоди та ризики

Загроза відкладення ЄДКІ для великої кількості спеціальностей, відсутність широкого застосування ЄДКІ. Всупереч вимогам ДАП та [постанови КМУ від 19.05.2021 р. № 497 \(Перелік спеціальностей ЄДКІ\)](#), у 2023-2024 роках не було проведено та не передбачається проведення ЄДКІ з великої кількості спеціальностей, передбачених ДАП та вказаним переліком (29 спеціальностей, 37 іспитів з урахуванням двох освітніх рівнів: фахова передвища освіта, бакалаврат та магістратура). Замість розширення переліку спеціальностей для проведення ЄДКІ відбулося його звуження.

26.05.2023 р. КМУ вніс [зміни](#) до Порядку атестації здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у формі ЄДКІ (постанова КМУ від 19.05.2021 р. № 497). Зазначені зміни передбачають звільнення від проходження ЄДКІ деяких категорій здобувачів вищої та фахової передвищої освіти у зв'язку з російською військовою агресією.

Також постанова передбачає відтермінування у 2023 році ЄДКІ для здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальностями 143 «Атомна енергетика», 272 «Авіаційний транспорт», 273 «Залізничний транспорт» та для здобувачів фахової передвищої освіти галузі знань 27 «Транспорт».

Рішення відкласти ЄДКІ для військових спеціальностей та спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» (в частині комбатантів), не без застережень, можна пояснити хоча б воєнним станом. Тим не менше, варто зауважити, що майбутні військові, нібито заради яких було проведено таке перенесення, об'єктивно повинні мати дієвий інструмент «відсіювання» некомпетентних випускників військових ЗВО та військових факультетів.

Ще менш обґрунтованим є рішення про непроведення ЄДКІ з невійськових спеціальностей: 143 «Атомна енергетика» (бакалавр), 261 «Пожежна безпека» (бакалавр), 263 «Цивільна безпека» (бакалавр), 271 «Морський та внутрішній водний транспорт» (фахова передвища освіта, бакалавр), 272 «Авіаційний транспорт», 273 «Залізничний транспорт» (фахова передвища освіта, бакалавр), 274 «Автомобільний транспорт» (фахова передвища освіта, бакалавр), 275 «Транспортні технології» (бакалавр).

Частково цю проблему має бути вирішено у 2024 році, на який призначено ЄДКІ за спеціальностями 274 «Автомобільний транспорт», 275 «Транспортні технології» (за видами) та апробаційного ЄДКІ за спеціальностями 143 «Атомна енергетика», 271 «Морський та внутрішній водний транспорт», 272 «Авіаційний транспорт», 273 «Залізничний транспорт», 274 «Автомобільний транспорт», 275 «Транспортні технології» (за видами) на рівні фахової передвищої освіти та першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

З ряду спеціальностей МОН та профільними ЦОВВ (Мінвідновлення, Міноборони, МВС, ДСНС тощо) не підготовлено та затверджено програми ЄДКІ, а також не розроблено бази екзаменаційних питань. Організаційно та фінансово ці заходи потребують, орієнтовно, 6-9 місяців роботи та кілька сотень тисяч грн. видатків на одну спеціальність, що є цілком посильним завданням для держави, враховуючи колосальну суспільну користь та економічний ефект стандартизованих зовнішніх освітніх вимірювань.

Хоча цим заходом державою, по суті, було відкрито «шлюз» для проведення ЄДКІ для великої кількості спеціальностей, МОН інституційно не налагоджені належним чином організація та забезпечення організаційно-технологічних процесів ЗНО з широкого (всеохоплюючого) переліку предметів (спеціальностей). Це стимулює недоброчесні ЗВО та факультети й надалі не покращувати якість освіти та, по суті, масово «продавати» дипломи, не підкріплені знаннями та навичками.

Кожен рік держава зіштовхується з ризиком зриву ЄДКІ, і виконання даного кроку дозволить забезпечити щорічне та стабільне проведення ЄДКІ.

Звіт ГО «Разом проти корупції» про громадський моніторинг виконання Державної антикорупційної програми (березень 2024)

Освіта і наука

▪ Необхідні дії та рекомендації

МОН щорічно істотно розширювати перелік спеціальностей, за якими проводиться ЄДКІ. Усі здобувачі вищої освіти, звільнені від складання ЄДКІ, мають проходити атестацію у формі, визначеній ЗВО, тобто із значно вищими ризиками корупції, необ'єктивного оцінювання та видачі дипломів некомпетентним випускникам. Для забезпечення більш ефективного стимулювання здобувачів вищої освіти та їх педагогів сумлінно вчитись/вчити, в Україні, врешті, слід поширити ЄДКІ, як мінімум, на всі спеціальності, випускники яких за своїм фахом можуть працювати в регульованих професіях. Для виконання даної рекомендації МОН та Мінфіну необхідно забезпечити прийняття КМУ та ВРУ рішень про виділення необхідного фінансування (орієнтовно, кілька сотень тисяч гривень на одну спеціальність).

МОН забезпечити внесення змін до Порядку атестації здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у формі ЄДКІ (постанова КМУ від 19.05.2021 р. № 497) про повернення обов'язкового ЄДКІ для здобувачів освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека», а також для здобувачів, які є поліцейськими та рятувальниками.

МОН встановити належну постійну інституційну взаємодію з професійним об'єднанням тестологів МГО «Універсальна екзаменаційна мережа» (UEnet) в сфері координації розробки тестових завдань для ЄДКІ та тестологічного аналітичного забезпечення, або знайти їй ефективну заміну в державному секторі.

Використовувати результати ЄДКІ для спеціальностей, в яких він застосовується для випуску з бакалаврату, також і для вступу на магістратуру. Необхідно сумістити ЄДКІ та ЄФВВ на рівні бакалаврату, аби оцінка за результатами іспиту зараховувалась і для видачі дипломів бакалавра, і для вступу до магістратури.

Встановити, що поріг «склав/не склав» має бути ухвалений фаховою комісією до одержання відомостей про результати ЄДКІ. Правила проведення ЄДКІ мають низку недоліків та вразливостей, які ставлять під ризик чесність результатів іспитів. Зокрема, члени відповідних фахових комісій після завершення іспитів можуть встановити поріг «склав/не склав», вже будучи інформованими про статистичні відомості та індивідуальні результати ЄДКІ, при цьому формально нічого не порушуючи. Виконання даної рекомендації дозволить не допускати таких ситуацій.

Здійснювати випуск із бакалаврату та магістратури, а також вступ до магістратури закладів морської вищої освіти та ФПВО зі спеціальності 271 «Морський та внутрішній водний транспорт» за результатами ЄДКІ за технологією ЗНО та CES-тестування відповідно до [Порядку реалізації експериментального проекту щодо проведення іспиту у формі комп'ютерного тестування для підтвердження кваліфікації моряків \(постанова КМУ від 30.06.2021 р. № 734\)](#).